

A. 415.

117
U B D

eht

lugema õppuse raamat.

Jürgewi liinan, 1893.

Trükitu J. Mäesep'a talun.

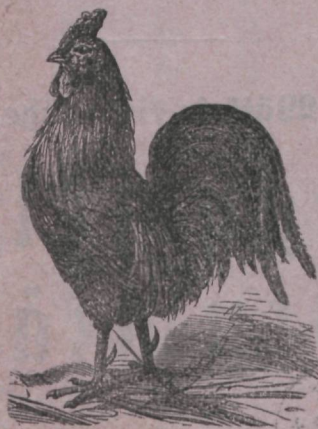
2468

A. 415.

U B D

ehf

lugema õppuse raamat.

Jürjewi linan, 1893.

Trükitu J. Mäesep'a kuluga.

Suure kirja-tähe.

A B C D E F G H I K
L M N O P R S T
U W Z Ä Ö Ü.

Väikese kirja-tähe.

a b d e g h i j k l m n o
p r s t u w z ä ö ü.

---

i e o u a n m r s k l p b t
d g h.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

ba	be	bi	bo	bu	bä	bö	bō	bü
da	de	di	do	du	dä	dö	dō	dü
ga	ge	gi	go	gu	gä	gö	gō	gü
ja	je	ji	jo	ju	jä	jö	jō	jü
ha	he	hi	ho	hu	hä	hö	hō	hü
ka	ke	ki	ko	ku	kä	kö	kō	kü
la	le	li	lo	lu	lä	lö	lō	lü
ma	me	mi	mo	mu	mä	mö	mō	mü
na	ne	ni	no	nu	nä	pö	nō	nü
pa	pe	pi	po	pu	pä	nö	pō	pü
ra	re	ri	ro	ru	rä	rö	rō	rü
sa	se	si	so	su	sä	sö	sō	sü
ta	te	ti	to	tu	tä	tö	tō	tü
wa	we	wi	wo	wu	wä	wö	wō	wü
za	ze	zi	zo	zu	zä	zö	zō	zü.

hal, üts, uts, äts, ots, öts, hir, hul, just,
kas, kel, mis, soe, pai, sai, lai, rein, piir,
siil, hulk, jalg, hirm, kass, kask, kärn, külm,
kirk, lats, kurf, lust, muld, norf, pink, sölg,
sälg, sild, tolm, tops, tulp, sült, film, fild,
fulg, palk, põrm, nirk, müts, must, lehm,
käis, kelp, kõrk, wang, wirk, würst, wõrk,
zirk, zirp, zilf, zolk, raisf, laisf, leib, weit,
wäits, weits, wõis, kuis, käüs, täüs, laat,
kaas, keel, riist, koot, koost, ruut, luuf.

mi=na, mi=nu, an=na, mu=na, er=ne, en=no, o=li wirk,
poig, ni=mi, nai=ne, lai=ne, lai=na, li=na, laulu, me=re,
rei=nu, mur=ra, lil=li, mu=ri, wa=na, wi=li, up=pu,
re=bu, ta=ba, la=ba, ta=pa, lu=ba, pap=pa, an=na,
mul=le, lei=ba, ta=re, te=re, pe=re, pa=da, toi=du, wa=ra,
lin=nu, pe=re, sa=si, su=si, sa=ri, si=nu, mi=nu, mam=ma,
mä=da, mu=na, pe=ni ka=si wäl=ja, mes sa kas=si
put=tud, nüüd om hää ilm.

---

päiw lääb loo=ja, mees kōn=nib no=be=dast, su=wi
na=kab tu=le=ma, wih=ma na=kab sa=da=ma, lil=li
lää=wa äit=se=ma.

---

e=ma=ke=ne el=la=ke=ne, sü=gi=se=ne sü=gaw po=ri, wih=
ma sa=tab wi=hi=nal, lu=me tuis=kab tu=hi=nal, ho=bu
joo=seb fi=be=dast, üts ja kats om kolm, ta lääb kui
tuhk ja tolm.

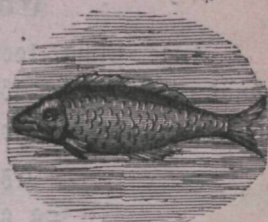

Tulge kokku küla=latse,
Karjan=käüja kaswandiku
Tahan teile lugu laulda,
Ime asja awaldada:
Karja=poiss om kuningas,
Suure walla walitseja,
Palju pere pidaja,

Kuldse krooni kandaja.
Tule taat, tee aida
Sarapuiستا faiwastesta
Kaudalista rollista,
Et ei saa waras warastada
Ega kanda karja-latse.

Adam olli edimäne inimine. Kain ja Aabel olliwa
Adami latse. Abram usk Sumalat. Noa eelli weep=
putuse ajal. Gesaw ja Jakob olliwa Jisaki poja. Joo=
sep ja Benjamin olliwa Jakobi kõige armsamba latse.
Zaan olli Jefuse kõige armsam jünger. Uuwusta Suma=
lat ja armasta esamaad. Tee õigust, sis armastab sinu
Zummal ja inimene. Ära tee kurja, sis ei johtu ka sulle
kurja. Sumala peljus om tarkuse lätte. Auus nimi
om kallimb kui suur rikkus ja arm om paremb kui hõbe
ja kuld. Sõna omal ajal kõnelda, om kui kuld ubin
hõbe leiwa pääl. Sõnakuulmine om paremb kui kõige
ülemb ohwer, ent wastapanemine om halwemb kui wäär=
jumala teenistus. Ärgu olgu riidu sinu ninä minu wahel,
sest meie oleme welitse.

Augustus olli keiser. Neewa om suur jõgi Bene-
maal. Narwan om suur wabrik. Nunamägi om meie
maakonna kõige kõrgemb mägi. Kalewi-poig olli kuulus
mees. Kreuzwald ja Wiidemann omma suure Gesti kirja-
mehe. Aleksander III. om Bene keiser.

Latse hommungo paltvus.

Mina fitta ja tenna sinu, armas taiwane Eja!
Jesuse Kristuse, sino armsa Poja läbi, et sina minno
sel õõsel nii armulikult olled hoidnu ning kaitsnu. Mina
anna oma ihu, henge ning elu sinu esa hoolde ning
kätte; sinu püha Waim saatku minno ka sel päiwal
ning egal ajal tasatse tee pääle. Amen.

Dh Jesufen,
Mu ülemb õnn,
Ke õõsel ollid kaitsja!
Mu awita
Sel päiwal ka,
Nink ole mino hoidja!

Enne söömaiga.

Kiige filma lootwa sino pääle, oh Issand! sina annad neile neide sööki omal ajal. Sina avad oma rohket kät, nink täüdad kiik, mes elab, meelehääga! Amen.

Kõik sööki jooki ihule
Sa annad rohkest käest,
Oh Issand, meije tenname
Su suust nink südamest.

Veran söömaiga.

Meije tenname sino, armas taiwane Eja, et sa meid jälle omme armo andidega oled söönus tennu. Anna meile ka edespäide meije päivalikku leiba, nink õnnista meid ihu ja henge poolest! Amen.

Nii kui sa armu näitnu
Nink meije ihu toitnu,
Nii anna, Issand Jummal!
Ka, mes om hengel waja.

Õdangu palvus.

Mina kitta ja tenna sinno, et sa feel päiwal minno nii armolikult olled hoidnu nink kaitshnu. Mina palle sinno, anna mulle kiik minu patu andis, et ma rahulikult wõi uinuda. Hoija meid kõige õnnetuse nink kurja eest, Jefuse Kristuse oma armsa Poja perast! Amen.

Kui om see õõ mul wiimne tääl,
Mes mina maga ilma pääl,
Siis wõta minna hengeke
Su manu, Issand, tairwade.

Kiik hää ande, nink kiik tärwelik ande om ülewast,
ning tuleb maha walguse Gjaft.

Luteruse wäifene Katefismus.

Edimäne päätük.

Jumala kümme käsku.

Edimäne käsk.

Mina ole Issand, sino Jummal, sinul ei pea
mitte muid jumalaid olema Minno een.

Mes see om?

Meije peame Jumalat üle kiige asju pelgama,
armastama nink (uskma ehk) Tema pääle lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea mitte Issanda, oma Jumala
nimme kurjaste pruukma; sest Jummal ei taha seda
mitte nuhtlemata jätta, ke Tema nimme kurjaste pruugib.

Mes see om?

Meije peame Zumalat pelgama ning armastama, et meije Tema nime man ei wanneru, ei nea, ei nõijo, ei wõlfi, ei ka peta, enge peame seda kiige häda sisen appi hõikama, pallema, kitma nink tennama.

Kolmas käsk.

Sinna pead pühapäiwa pühendama.

Mes see om?

Meije peame Zumalat pelgama nink armastama, et meije jutust nink Zumala sõna ära ei põle, enge peame seda pühas pidama, hääl meelel kuulma nink opma.

Neljäs käsk.

Sina pead oma esa nink oma ema awwustama, et sino käsi häste käüb nink sina kawwa elad maa pääl.

Mes see om?

Meije peame Zumalat pelgama nink armastama, et meije omme wanembid nink esandid ära ei põle, ei ka wihasta, enge peame neid awwustama, neid orjama, neide sõna wõtma nink neid armsas nink auwas pidama.

Wijes käsk.

Sina ei pea mitte äratapma.

Mes see om?

Meije peame Zumalat pelgama nink armastama, et meije oma lähemba ihule üteki kahju ehk wiga ei tee; enge peame teda awwitama nink edesi saatma kiige ihuliku häda sisen.

Kuwwes käst.

Sina ei pea mitte abielu rikma.

Mes see om?

Meije peame Jumalat pelgama ning armastama, et meie puhtaste ning auusaste elame sõnnu ning tegude sisen, ning et egaüts oma abikaasa peab armastama ning armustama.

Säitsmes käst.

Sina ei pea mitte warastama.

Mes see om?

Meije peame Jumalat pelgama ning armastama, et meije oma lähemba raha ehk hääd ei wõta, ehk kawala kauba ehk ostmisega henne kätte ei saada; enge peame teda arwitama, tema hääd ning päätoidust kaswatada ning hoita.

Kattesas käst.

Sina ei pea mitte kawalat tunnistust andma oma lähemba wasta.

Mes see om?

Meije peame Jumalat pelgama ning armastama, et meije oma lähemba pääle kawalal kombel ei wõlfi, teda ei peta, keelt tema pääle ei pesa, ehk furja kõnet ei tõsta; enge meije peame teda wabandama, hääd temast kõnelema, ning kiik asju hää poole käändma.

Üttesas käst.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba maja.

Mes see om?

Meije peame Jumalat pelgama nink armastama, et meie kawalusega oma lähemba perandust ehk maja hennenele ei püüwa, ei ka üttegi õiguse tähe all henne kätte ei saada; enge peame teda awitama, et tema seda wõis pidada nink see manu jääda.

Kümnes käst.

Sina ei pea mitte himustama oma lähemba naist, sulast, näütsikut, tööbrast ehk kiik, mes tema peralt om.

Mes see om?

Meije peame Jumalat pelgama nink armastama, et meije oma lähemba naist, peret ehk tööbrast henne poole ei kisu ehk temast ära ei saada; enge peame neid manitsema, et nema jääwa, nink teewa, mis neil sünnis.

Mes ütleb nüüd Jummal kiigist neistsinatfist käskest?

Tema ütleb niida:

Mina Issand, sino Jummal, ole wägew wihane Jummal, ke neide pääle, kea Minno wihkawa, wanembide pattu kodu otsib laste pääle, kolmanda nink neljanda põlwe sisse; ent neile, kea Minno armastawa nink Mino käske pidawa, tee Mina hääd ammat tuhanda põlwe sisse.

Mes see om?

Jummal ahwardab nuhelda kiiki, kea neidesinaste käsude üle astwa; seeperast peame Tema wiha pelgama

nink ei pea mitte niisuguste käsude wasta tegema; ent Tema tõwotab armu nink kiik hääd kiigile, kea Tema käske pidawa. Seeperast peame Teda ka armastama, Tema pääle lootma nink hääl meelal Tema käsude perra tegema.

Tõine päätük.

Püha risti-usk.

Edimäne tük.

Uoomisest.

Mina usu Jumala, see Gsa, kiigewägewa taima nink maa Looja sisse.

Mes see om?

Mina usu, et Jummal minno kiige looduasjuga om loonu, mulle andnu ihu nink henge, filmi, kõrwu nink kiik luulikmisi, meelt nink mõistust, nink weel ülespeab; pääle see röiwid nink kangi, jõoki nink jooki, maja nink kotta, naist nink last, põldu, tõprid nink kiik hääd, kiige ihu nink elu tarwiduse nink päätoidusega rikalikult nink egapäiwa õnnistab, kiige häda eest kaitseb, nink kiige kurja eest hoiab nink paimendab. Nink seda kiik teeb Tema selgest esalikust nink jumalikust armust nink heldusest, ilma mino ärateenimise nink tööta. See kiige eest ole mina jälle wõlgo, Teda tennada nink kitta, orjata nink kuulda. See om tõtelikult tõisi.

Tõine tüf.

Aralunastamiseft.

Nink mina usu Jesuse Kristuse Jumala ainu-
sündinu Poja, meie Issanda sisse, ke om saadu
pühast Waimust, sündinu neitsist Mariast, kannatanu
Bonziuse Pilatuse all, risti pääle poodu, ärafoolnu,
mahamatetu, allalännu pörgohauda, kolmandamal
päival ülestõsnu foolnuist, üleslännu taiwade, istub
Jumala, see kiigewägewa Gja häääl kael. Säält
saab Tema tulema, kohut mõistma elawide nink
foolnuide pääle.

Mes see om?

Mina usu, et Jesus Kristus tõisine Jummal
Gjast igawest sündinu, nink ka tõisine inemene, neitsist
Mariast sündinu, om mino Issand, ke mino ärafa-
dunu nink ärasunnitu inemest om lunastanu, äraostnu
nink ärapästnu kiigest pattust, surmast nink kuradi wäest;
ei mitte kulla ega hõbega, enge oma püha kalli werega,
nink oma süüta kannatamise nink surmaga, et mina
Tema oma oles nink Tema riigin Tema all elas nink
Teda orjas igawetsen õigusen, wagausen nink õnsusen,
õtse niida kui Tema om ülestõsnu surmast, elab nink
walitseb igawes. See om tõtelikult tõssi.

Kolmas tüf.

Pühendamiseft.

Mina usu püha Waimu sisse, ütte püha krist-
liku kirikut, pühide kogudust, patu andisandmist,
liha ülestõsemist, nink igawest elo. Amen.

Mees see om?

Mina usn, et mina ei wõi mitte omast meelest ehk wäest Jesuse Kristuse, oma Issanda sisse usku, ehk Tema manno tulla; enge püha Waim om minno armõppuse läbi kutsnu, omme andidega walgustanu, õigen usun pühendanu nink ülespidanu; õtse niida kui Tema kogona kristlikko kogodust maa pääl kutsub, kogub, walgustab, pühendap nink Jesuse Kristuse man peab õigen ainun usun; sen kristlikun kogodusen annab Tema mulle nink kiigile uskjile egapäiwa kiik pattu rikalikult andis nink saab wiimse päiwal minno nink kiik koolnuid ülesäratama nink mulle kiige uskjidega Kristuse sisen igawest elo andma. See om tõtelikult tõsi.

Kolmas päätük.

Püha Issa-meije paltus.

Meie Issa, ke Sina olled taiwan. Pühendus saago Sino nimi. Sino riik tulgo. Sino tahtmine sündko, kui taiwan, niida ka maa pääl. Meie päiwalikko leiba anna meile täamba. Nink anna meile andis meije süüda, niida kui meije andis anname ommile süüdlasile. Nink ära saada meid mitte kiusatuse sisse; enge pästa meid ära kurjast. Sest Sino peralt om riik nink wägi nink armustus igawetses ajas. Amen.

Mustusſe sõna.

Meie Eſſa, ke Sina olled taiwan.

Mes ſee om?

Summal tahab meid ſeega häälitſeda, et meije peame uſkma, Teda meije õiget Eſſat olewat, ning meid Tema õigid latſi; et meie julgeſte ning kiige lootuſega Teda peame pallega, nii kui armsa latſe omma armsat Eſſa pallega.

Edimäne palwe.

Pühendeduſ ſaago Sino nimi.

Mes ſee om?

Sumala nimi om küll eſi hennefest püha; et meie pallega ſenſinatſen palwen, et tema ka meije man pühas ſaas.

Kuiſ ſee ſünnib?

Kui Sumala sõna ſelgede ning puhtaste opetedas, ning meije ka pühalikult nii kui Sumala latſe ſee perra elame. Seda awita meid, armas Eſſa taiwan! Ent ke tõſite opetab ning elab, kui Sumala sõna opetab, ſee ei pühenda mitte meie ſean Sumala nimme. See eest hoija meid, armas taiwane Eſſa!

Tõine palwe.

Sino riik tulgo.

Mes see om?

Jumala riik tuleb küll ilma meije palweta esi hennesest. Ent meie palleme sensinatsen palwen, et see ka meie manu tules.

Kuis see sünnib?

Kui taiwane Esa meile oma püha Waimu annab, et meije Tema püha sõna, Tema armu läbi usume ning jumalikult elame siin ajalikult ning jääb igawes.

Kolmas palwe.

Sino tahtmine sündko kui taiwan, niida ka maa pääl.

Mes see om?

Jumala hää, armuline tahtmine sünnib küll ilma meie palweta; ent meije palleme sensinatsen palwen, et tema ka meie man sünnis.

Kuis see sünnib?

Kui Jummal kiik kurja nõwwo ning tahtmist ära häetap ning keelap ära seda, mes meid ei taha laske Jumala nimme pühendada ning Tema riiki tulla: nii kui om kuradi, see ilma ning meije liha tahtmine, enge kinnitab ning peab meid kangede oman sõnan ning usun meije otsani. See om Tema armuline ning hää tahtmine.

Neljäs palwe.

Meije päiwalikko leiba anna meile täamba.

Mes see om?

Summal annab päivalikko leiba ka kül ilma meije palweta kiigile kurjile inemistele; ent meije palleme senfinatsen palwen, et Tema meid jeda lases tutta nink tenoga meije päivalikko leiba wasta wõtta.

Mes om päivalik leib? ¶

Kiik, mes iho toidussele nink ülespidamisele tarwis om, niida kui om: söök, jook, röiwa, kängitse, hoone nink maja, põld, tööpra, raha, hää, waga abikaas, waa latse, waga pere, waa nink usutawa ülemba, hää walitus, hää ilm, raho, terwus, karistus, auw, hää sõbra, usutawa külalise nink muido niisugust.

Wijes palwe.

Anna meile andis meije süüda, niida kui meije andis anname ommile süüdlasile.

Mes see om?

Meije palleme senfinatsen palwen, et Eja taiwan es tahas mitte meije patu pääle kaeda, ei ka neide perast meije pallemist meile keelda; sest meije ei ole mitte see wäärt, mes meije palleme, ei ole ka mitte jeda ära-teeninu; enge Tema tahas meile kiik selgest armust anda; sest meije teeme egapäiwa palju pattu nink teenime selget nuhtlust. Sis tahame meije ka küll jälle südamest andis anda nink hääle meelel hääd tetta neile, ke meije wasta patwa.

Kuwwes palwe.

Nink ära saada meid mitte kiusatuse sisse.

Mes see om?

Summal ei kiusa küll kedake; ent meije palleme sensinatzen palwen, et meid Summal tahas hoita nink ülespidada, et meid kurat, ilm nink meije liha ära ei petta, ei ka hukata umbusu, kätte mõtte nink muu sunre häü nink patu sisse; nink ehk meid seega peas kiusatama, et meie siiski wõime ärawäärda nink wõimust saada.

Säitsmes palwe.

Enge pästa meid ära kurjast.

Mes see om?

Meije palleme sensinatzen palwen, ötse kui ütte puhuga, et meid Gsa taiwan kiigesugutsest iho= nink henge=, wara= nink awwotahjust tahas ärapästa nink wiimate, kui meije tunnikene tuleb, meile õnsat otja anda, ning meid armuga sestinatsest häda=orust henne manu taiwade wõtta.

Lõpetuse sõna.

Sest Sino peralt om riik nink wägi nink awwustus igawetses ajas. Amen.

Mes om Amen?

Et mina pea kindma olema, et niisugutse palwe omma Gsale taiwan wastuwõtliko nink kuultu; sest Tema

esi om meid käsnu niidade pallelda, nink toowotanu meid kuulda. Amen, amen, see om: Ja, ja, niida peab sündima.

Meljas päätük.

Püha ristmise saakrament.

Gesmält: Mes om ristmine?

Ristmine ei ole mitte paljas wesi, enge om wesi, Jumala käsun säetu nink Jumala sõnaga ühendedu.

Määranes see Jumala sõna om?

Kui meije Issand Jesus Kristus ütleb Matteuse raamatun wiimatsen päätükin: Minge ning tekke jüngris kiik paganid, neid risten Eja, Poja nink püha Waimu nimel.

Ediselt: Mes annab eht saadab ristmine?

Tema saadab patu andisandmist, päästab ära surmast nink kuradist nink annab igawest õnjust kiigile, kea sedita uskwa, mes Jumala sõna nink toowotus ütleb.

Määranes om seesama Jumala sõna nink toowotus?

Kui meije Issand Jesus Kristus ütleb Markuse raamatun wiimatsen päätükin: Kes usub nink ristitas, see saab õnjas; ent kes ei usu, see saab ära sunnitus.

Kolmandalt: Kuis wesi nii suuri asju wõib tetta?

Wesi ei tee seda tõtelikult mitte, enge Jumala sõna, mes weega nink wee man om, nink usk, mes seda Jumala sõnna ween usub. Sest ilma Jumala sõnata om wesi paljas wesi nink ei ole mitte ristmine, ent Jumala sõnaga om tema ristmine, see om: elo wesi täus armo, nink wastjesündimise mõskmine, pühan Waimun, niida kui püha Paulus ütles Tiituse raamatun kolmandan päätükin :

Jummal Eisa teeb meid oma halestusse perra õnsas, jällesündimise, mõskmise nink püha Waimu wastsestegemise läbi, keda Tema rikalikult meije pääle om wäljakallanu Jesuse Kristuse, meie Snnistegija läbi, et meije Tema armust õiges tettu igawetse elo perandajis saasse lootuse perra. See om tõttelik sõna.

Neljandalt: Mes tähendab ristmine?

Tema tähendab, et wana Adam meije sisen peab egapäiwatse nink patust = käändmise läbi äraupotetama nink äraoolma kiige patu nink kurja himoga nink peab egapäiwa jälle ettetulema nink ülestõjema wastne inemine, ke õigusen nink puhtusen Jumala een igawes elab.

Konnes see kirjotet om?

Püha Paulus Roomaliste raamatun kuwwendan päätükin ütles: Meije oleme Kristusega maha matetu

ristmise läbi surma sisse, et õtse kui Kristus om ülesäratedu foolnuist Gsa amwustuse läbi, niida peame ka meije wastfen elun kääma.

Wijes päätüf.

Püha altari saakrament.

Mes om altari saakrament?

See om meije Issanda Jesuse Kristuse tõtelik tõifine iho nink weri, leiwa nink wiina all meile ristirahwale jüwwa nink juwwa, Kristusest esi säetu.

Konnes see kirjotet om?

Niida kirjotawa püha ewangelisti Matteus, Markus, Lukas nink püha apostel Paulus:

Meije Issand Jesus Kristus sel ööl, kui Teda äraanti, wõt Tema leiwa, tennas nink murs nink and ommile jüngrile ning üttel: Wõtke, sööge, see om Mino iho, mes teije eest antas. Seda tekke Mino mälestuses.

Selsamal lombel wõt Tema ka karika perast öddango-söömaiga, tennas nink and neile nink üttel: Wõtke nink jooge kiik see sifest: seesinane karik om wastne leping Mino weren, mes teije nink paljude eest ärawaletas patu andisandmises.

Seda tekke, nii sagede kui teije seda joote, Mino mälestuses.

Mes awitab niisugune söömine ning joomine?

Seda näütwa meile nesiinatse sõna: „Teije eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises“; see om: et meile saakramentin patu andisandmist, elo ning õnsust neide sõnnu läbi antas; sest kon patu andisandmine om, sääl om ka elo ning õnsus.

Kuis wõib iholik söömine ning joomine nii suuri asju tetta?

Söömine ning joomine ei tee seda tõttelikult mitte, enge ne sõna, mes niida kääwa: Teije eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises“. Nee sõna omma iholikko söömise ning joomise man pääasi pühan saakramentin; ning ke neid sammu sõnnu usub, sel om, mes nema üttelewa ning toowotawa, see om: patu andisandmine.

Kes sis püha altari-saakramenti tululikult wasta wõtab?

Paastma ning iholikult henda walmistama om küll kaunis wäljaspidine walmistamine: ent see om õigede ausa ning walmistedu, ke neid sõnnu usub: „Teije eest äraantu ning ärawaletu patu andisandmises.“ Ent ke neid sõnnu ei usu, ehk sest katrite mõtleb, see om umbusklik ning ei ole mitte õigede walmistedu. Sest see sõna: „Teije eest“ püwwab selgid usflikke sõamid.

Jumala riigi wõtme pidamisest.

Mes om Jumala riigi wõtme?

Jumala riigi wõtme om see wõimus, mes meije Issand Jesus Kristus ma pääl armu-oppuse kuulutamise sisse om säädnu, neile patatsile, fea henda patust käändwa, pattu andis anda, ent neile, fea henda patust ei kääna, pattu finnitada: niida kui Kristuse sõna tunnistawa.

Kuis sis Jesus Kristus ütleb?

Niida ütse tema Jaani raamatun 20. päätükin:

Stse kui Esa Minno om lähätanu, niida lähäta Mina teid ka. Wõtke püha Waimo; kelle teije pattu andis annate, neile omma nema andis antu nink kelle teije pattu finnitata, neile omma nema finnitedu.

Mes tarwis nesiinatse wõtme kõlbawa?

Seda näütwa meile ne sõna: Kelle teije pattu andis annate, neile omma nema andis antu. See om, et uskijale Kristuse nimel patu andis-andmist, mes Tema oma were nink furma läbi neile om saatnu, kuulutedas nink finnitedas, et neide usk peab kindmambas minema, neide südame teedmine finnitetama nink waigistetama: sest usu perra tulep raho sõame sisse, kui pat om andis antu.

Kuis inemine wõib pattu andis anda?

Inemine ei tee seda tõtelikult mitte, nii kui inemine esi henesest, enge ameti perast, Issanda Kris-

tuse käskmise pääle, niida kui ne sõna tunnistawa: Kelle teije pattu andis annate, neile omma nema andis antu; wõtke püha Waimu. Gest ötse kui inemese Pojal maa pääl wõimus om, pattu andis anda, niida om Tema sedasama wõimust jutuse ameti sisse jäänud, kui Tema ütleb: Ötse kui Esa Minno om lähhätanu, niida lähhätä Mina teid ka. Jaan. 20, 21 nink Luf. 10, 16; Ke teid kuuleb, see kuuleb Minno.

Kelle sis peab pattu andis antama?

Neile, kea tõisitsen kahitsemisen omme pattu üles-tunnistawa, nink alandliko uskliko sõamega armu nink rõõmustamist Jesuse Kristuse perast pallewa. Niida kui Issand Kristus luuwalutsele ütleb, Matt. 9, 2: Ole rõõmsa, poig, sino patu omma sulle andis antu. Nink patu kahitsejale naisele, Luf. 7, 48, 50: Sino patu olgo sulle andis antu; sino usk om sinno awitanu; mine ära rahoga.

Kelle sis pattu peab kinnitetama?

Kiigile umbuskjile nink neile, kea henda patust ei kääna, kea wallato kombel patu sisse jääwa elama nink kiik kristlikko manitsust ärapõlgwa: niida kui meije Issand Jesus Kristus oppetab, Matt. 18, 15: Kui sino weli sino wasta pattu teeb, siis mine nink noomi teda henne nink tema wahel ütfinda. Kui tema sinno kuuleb, siis oled sina oma welle wõitnu. Ent kui tema (sinno) ei kuule, sis wõtta weel ütte ehk kätte hennega, et kiik asi saiab kate ehk kolme tunnistaja suun. Ent kui tema neid ei kuule, sis ütle seda kogodusele, ent kui tema kogodust ei kuule, siis pea teda ni kui paganat nink müütnikko.

Suure kirjotuse tähe.

A B C D E F G H I K L M
N O P R S T U W Z
Ä Ö Ü.

Wäikese kirjotuse tähe.

a b c d e f g h i j k l m n o p r s t
u v z ä ö ü.

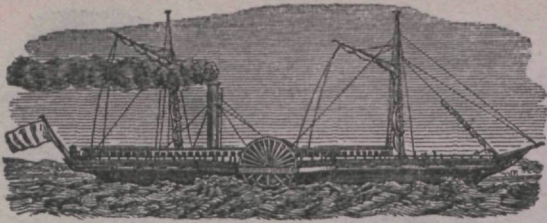

Arvu tähe ja nende nime.

●	●●	●●●	●●	●●	●●●	●●●●
1	2	3	4	5	6	7
üks	kaks	kolm	neli	viis	kuus	seitse

●●●	●●●●	●●●●●
8	9	10
kateisa	ütesa	kümme

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22,
 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 48, 50, 52, 56,
 59, 60, 63, 65, 67, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100.

Wene-keele kirj-a-tähe.

<i>A</i>	<i>a</i>	<i>A</i>	<i>a</i>	<i>a</i>
<i>B</i>	<i>b</i>	<i>Б</i>	<i>б</i>	<i>б</i>
<i>B</i>	<i>b</i>	<i>B</i>	<i>B</i>	<i>w</i>
<i>T</i>	<i>g</i>	<i>Г</i>	<i>Г</i>	<i>g</i>
<i>D</i>	<i>g, d</i>	<i>Д</i>	<i>Д</i>	<i>d</i>
<i>E</i>	<i>e</i>	<i>E</i>	<i>e</i>	<i>e</i>
<i>W</i>	<i>sch</i>	<i>Ж</i>	<i>ж</i>	<i>sche</i>
<i>Z</i>	<i>z</i>	<i>З</i>	<i>з</i>	<i>ze</i>
<i>U</i>	<i>u</i>	<i>И</i>	<i>и</i>	<i>i</i>
<i>F</i>	<i>i</i>	<i>I</i>	<i>i</i>	<i>i</i>

<i>К</i>	к	К	к	f
<i>Л</i>	л	Л	л	l
<i>М</i>	м	М	м	m
<i>Н</i>	н	Н	н	n
<i>О</i>	о	О	о	o
<i>П</i>	п	П	п	p
<i>Р</i>	р	Р	р	r
<i>С</i>	с	С	с	(fōwa) f
<i>Т</i>	т	Т	т	t
<i>У</i>	у	У	у	u
<i>Ф</i>	ф	Ф	ф	f (ehw)
<i>Х</i>	х	Х	х	hf
<i>Ц</i>	ц	Ц	ц	tse

У	u	Ч	ч	tsche
Ш	sh	Ш	ш	ſcha (kōwa)
Щ	sch	Щ	щ	ſchſcha
Ъ	ʒ	Ъ	ъ	järj
Ы	yi	Ы	ы	järöi
Ь	ʒ	Ь	ь	jer
Ъ	ʒ	Ъ	ъ	jätj
Э	ə	Э	э	e
Ю	ju	Ю	ю	ju
Я	ja	Я	я	ja
Ө	ö	Ө	ө	ſita
У	u	У	у	iſchitſa
Ў	ü	Й	й	i

Русскій народный гимнъ.

Боже Царя храни
Сильный, державный
Царствуй на славу, на славу намъ!
Царствуй на страхъ врагамъ,
Царь православный,
Боже Царя храни!

Zumal keisrit kaitse sa
Wägewalt, kuulsalt
Walitsta kiituseks!
Elagu kuu ta,
Walitõegu auuga!
Zumal keisrit kaitse sa!

üts förd üts.

1 förd 1 om 1	5 förd 1 om 5	8 förd 1 om 8
2 × 1 = 2	5 × 2 = 10	8 × 2 = 16
2 × 2 = 4	5 × 3 = 15	8 × 3 = 24
2 × 3 = 6	5 × 4 = 20	8 × 4 = 32
2 × 4 = 8	5 × 5 = 25	8 × 5 = 40
2 × 5 = 10	5 × 6 = 30	8 × 6 = 48
2 × 6 = 12	5 × 7 = 35	8 × 7 = 56
2 × 7 = 14	5 × 8 = 40	8 × 8 = 64
2 × 8 = 16	5 × 9 = 45	8 × 9 = 72
2 × 9 = 18	5 × 10 = 50	8 × 10 = 80
2 × 10 = 20		
3 förd 1 om 3	6 förd 1 om 6	9 förd 1 om 9
3 × 2 = 6	6 × 2 = 12	9 × 2 = 18
3 × 3 = 9	6 × 3 = 18	9 × 3 = 27
3 × 4 = 12	6 × 4 = 24	9 × 4 = 36
3 × 5 = 15	6 × 5 = 30	9 × 5 = 45
3 × 6 = 18	6 × 6 = 36	9 × 6 = 54
3 × 7 = 21	6 × 7 = 42	9 × 7 = 63
3 × 8 = 24	6 × 8 = 48	9 × 8 = 72
3 × 9 = 27	6 × 9 = 54	9 × 9 = 81
3 × 10 = 30	6 × 10 = 60	9 × 10 = 90
4 förd 1 om 4	7 förd 1 om 7	10 förd 1 om 10
4 × 2 = 8	7 × 2 = 14	10 × 2 = 20
4 × 3 = 12	7 × 3 = 21	10 × 3 = 30
4 × 4 = 16	7 × 4 = 28	10 × 4 = 40
4 × 5 = 20	7 × 5 = 35	10 × 5 = 50
4 × 6 = 24	7 × 6 = 42	10 × 6 = 60
4 × 7 = 28	7 × 7 = 49	10 × 7 = 70
4 × 8 = 32	7 × 8 = 56	10 × 8 = 80
4 × 9 = 36	7 × 9 = 63	10 × 9 = 90
4 × 10 = 40	7 × 10 = 70	10 × 10 = 100

Дозволено Пензурою. — Юрьевъ, 29 Сентября 1893 г.

Trükitu G. Mattieleni man Sürgewin.

Гинд 10 коп. Г

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 29 Сентября 1893 г.

Издана С. Раттиелент ван Зургевин.